

Jędrzej Witkowski

Jak zrealizować projekt z uczniami krok po kroku

Etapy realizacji projektu edukacyjnego

Projekt edukacyjny realizowany przez uczniów składa się z kilku etapów. Przyjrzyjmy się im na razie na poziomie ogólnym:

1. **Przygotowanie projektu.**

Na tym etapie ustala się cele projektu oraz jego pytanie wiodące. Formułuje się grupę realizującą projekt. Ustala zasady pracy i zasady oceny. Uczniowie planują swoje działania i dzielą się pracą.

2. **Realizacja działań.**

Na tym etapie uczniowie samodzielnie (choć pod opieką i przy wsparciu nauczyciela) realizują wcześniej zaplanowane działania, które prowadzą ich do rozwiązania wybranego problemu lub znalezienia odpowiedzi na pytanie badawcze.

3. **Publiczna prezentacja.**

W tym kroku uczniowie publicznie prezentują wyniki swojej pracy. Odbiorcami prezentacji mogą być rówieśnicy, nauczyciele, ale również społeczność lokalna. To ważny etap, w którym uczniowie zdobywają kolejne kompetencje.

4. **Podsumowanie i ocena projektu.**

Na tym etapie uczniowie podsumowują projekt, oceniają jego przebieg oraz efekty (w relacji do postawionych sobie wcześniej celów). To także etap podejmowania grupowej refleksji o sposobie pracy oraz oceny projektu przez nauczyciela na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów.

Przygotowanie projektu

Na tym etapie nauczyciel wybiera szeroki zakres tematyczny projektu do realizacji przez uczniów (powinien on wynikać z ogólnych celów edukacyjnych realizowanych przez nauczyciela). Ważnym zadaniem nauczyciela jest też przygotowanie uczniów do pracy tą metodą, m.in. wytłumaczenie jej zasad i kolejnych kroków oraz wyjaśnienie im roli nauczyciela oraz ich samych.

Następnie uczniowie (z pomocą nauczyciela) podejmują próbę sformułowania głównego pytania badawczego oraz celów projektu. Ważne by cele były spisane językiem zrozumiałym dla uczniów, aby były konkretne i osiągalne. Uczniowie następnie zdobywają podstawowe informacje na temat zagadnienia, którego dotyczy projekt (może im w tym pomóc również nauczyciel), tak aby móc zaplanować działania, które chcą podjąć by osiągnąć zamierzony cel lub znaleźć odpowiedź na pytanie badawcze. Planowanie działań, w tym podział obowiązków to ostatni element pracy uczniów na tym etapie.

Równoległe rolą nauczyciela jest przygotowanie i zakomunikowanie uczniom (lub wypracowanie z uczniami) zasad dokumentowania prac projektowych uczniów oraz zasad i kryteriów jego oceniania.

Realizacja działań

To najważniejszy etap pracy metodą projektu. W ramach tego etapu uczniowie realizują zaplanowane wcześniej działania pod opieką i nadzorem nauczyciela. Rolą nauczyciela na tym etapie jest czuwanie nad pracą uczniów, udzielanie im konsultacji, ale nie wyręczanie w działaniach. Zadaniem nauczyciela jest również motywowanie swoich podopiecznych lub podtrzymywanie ich motywacji wewnętrznej. Nauczyciel nie powinien organizować pracy uczniów (to ich zadanie; wyjątkiem może być praca uczniami najmłodszych klas szkoły podstawowej) ani wyręczać ich w prowadzeniu zadań.

Uczniowie korzystają ze swojej autonomii podejmują kolejne zaplanowane aktywności, rozwiązują napotkane trudności i konflikty. Dokumentują także swoje prace.

Publiczna prezentacja

Kolejną częścią pracy metodą projektu jest publiczna prezentacja jego wyników. Rolą nauczyciela jest na tym etapie ustalenie zasad prezentacji oraz zapewnienie ram organizacyjnych dla wydarzenia, w ramach którego uczniowie będą prezentowali swoje działania.

Uczniowie wiedząc, przed kim będą przedstawiali swój projekt i znając ramy wydarzenia, przygotowują jego prezentację (samodzielnie ustalają treść i formę), wykonują próby a następnie ją przeprowadzają. Prezentacja może odbyć się na forum klasy, szkoły (np. w ramach szkolnych targów projektów) lub społeczności lokalnej (np. przed przedstawicielami rady gminy lub lokalnych instytucji).

Podsumowanie i ocena projektu

Na tym etapie uczniowie podsumowują pracę w projekcie - porównują osiągnięte rezultaty z celami sformułowanymi przed rozpoczęciem pracy. Oceniają także przebieg prac w ramach projektu (m.in. swoją współpracę w grupie projektowej). Młodzi ludzie oceniają, co im się udało, co się nie udało oraz czego się nauczyli. Jest tutaj przestrzeń do samooceny uczniów oraz oceny koleżeńskiej.

Z kolei nauczyciel wspiera uczniów w podsumowaniu projektu zadając odpowiednie pytania, szczególnie istotna jest jego rola w stymulowaniu refleksji na temat procesu uczenia się uczniów. Nauczyciel dokonuje także oceny projektu (oraz pracy uczniów) zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami i kryteriami. Ocena powinna mieć charakter kształtujący, czyli mieć postać informacji zwrotnej choć w szczególnych przypadkach możliwe jest też wystawienie uczniom ocen (jeśli było to z nimi ustalone).

Więcej:

A. Mikina, B. Zając, Metoda projektów w gimnazjum, ORE, Warszawa, 2010

J. Strzemieczny, Jak zorganizować i prowadzić gimnazjalne projekty edukacyjne, ORE, Warszawa, 2010

J. Józefowicz, H. Buchner, Metoda projektu. Podręcznik, Warszawa, 2022

Project Based Learning. Handbook, Buck Institute for Education, Novato, 2003